

умовами їх використання, за стадіями процесу експертного дослідження, але запропонована класифікація може бути загальноприйнятою у експертній сфері та використовуватися у навчальному процесі як основна.

Список використаних джерел

1. Корухов Ю.Г. Основы судебной экспертизы. Часть I: Общая теория / отв. ред. Ю.Г. Корухов. – М., 1997. – 318 с.
2. Літвінова О.В. Проблеми сучасної класифікації методів, які використовуються в судовій експертизі: матеріали XI Міжнародної наукової інтернет-конференції [«Соціум. Наука. Культура»], (26-28 січня 2010 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/litvinova-ov-problemi-suchasnoyi-klasifikatsiyi-metodiv-yaki-vikoristovuyutsya-u-sudoviye-kspertizi/>.
3. Щербаковский М.Г. Судебные экспертизы: назначение, производство, использование: учебно-практическое пособие / М.Г. Щербаковский. – Харьков: Эспада, 2005. – 544 с.

Петрушина А.Д., Приходько Ю.П.

САМОРОБНА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ: ОСОБЛИВОСТІ ТА КОНСТРУКТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Виготовлювачі саморобної зброї, як правило, не прагнуть до того, щоб за своїми якостями вона відповідала вимогам до заводської вогнепальної зброї. Її екземпляри часто не забезпечують прицільну стрілянину навіть на невеликих дистанціях. Зате нерідко зброю роблять такою, щоб вона легко ховалася в одязі і була непомітна для навколишніх. Іноді їй додають зайво «застрашливий» вигляд шляхом збільшення калібру і розмірів деяких деталей. Однак ці випадки відносно рідкі, оскільки калібр обумовлюється боєприпасами, що використовуються, а саморобна зброя частіше за все виготовляється під найменш дефіцитні боєприпаси наприклад, патрони кільцевого бою калібру 5,6 мм.

На відміну від зброї промислового виробництва, конструкція тих чи інших саморобних зразків зброї залежать від суб'єктивних поглядів і технічних властивостей виробників, і тому буває найрізноманітнішою за конструкцією. Деякі зразки зброї виготовляють з обрізків металу шляхом їхньої відповідної обробки.

У перший спосіб – виготовлювач досягає своєї цілі самим складним шляхом, повного виготовлення вогнепальної зброї, іноді додаючи частини заводської зброї.

У другий спосіб – при виготовленні зброї використовується значна частина готових деталей вогнепальної зброї або інших предметів.

Третій спосіб – виготовлення шляхом переробки промислових зразків вогнепальної зброї. Наприклад, для того щоб отримати обріз, укорочують ствол мисливської рушниці, залишають колодку, шийку приклада і відокремлюють деякі інші частини. У результаті сама мисливська рушниця перестає існувати, тому що виріб, що утворився, у силу балістичних якостей,

що змінилися, стає цілком непридатним для промислового, аматорського полювання або для стендової стрільби, тобто втрачає своє початкове призначення. Водночас надійність деталей, що залишилися від рушниці, дозволяє використовувати отриманий обріз для стрільби на коротких дистанціях та скритого носіння. Зрозуміло, що в такому випадку має місце якісна відмінність розглянутих зразків, і ми повинні говорити не стільки про руйнування мисливської рушниці (хоча вона і мала місце як свого роду технологічний прийом), скільки про виготовлення нового за своєю суттю (призначенням) екземпляра зброї саморобним способом.

У першому випадку, як правило, говорять про виготовлення зброї, в останньому – про її кустарність або пристосування. Всі три способи припускають саме виготовлення зброї.

Умовно ми поділили саморобні стріляючі пристрої на шість основних груп:

- дульнозарядні стріляючі пристрої. Даний різновид саморобної зброї відрізняється найбільшою різноманітністю, оскільки має доволі просту конструкцію й можливість використовувати широкий спектр зарядів. Особливість – заряджання проводиться через дуло;

- казнозарядні стріляючі пристрої – як правило саморобні пристрої цієї групи, створюються на основі принципів дії сучасної стрілецької зброї заводського виробництва. Дані пристрої відрізняються значним спрощенням конструкції. Заряджаються через казенну частину;

- револьвери – саморобні револьвери, не мають дуже великого різноманіття, від пістолетів відрізняються тим, що мають в своїй конструкції барабан (основна типова ознака револьвера);

- перероблена зброя – до даної групи відносяться саморобні стріляючі пристрої створені на базі пневматичної, газової, сигнальної, травматичної зброї;

- автоматична зброя – у цю групу включені зразки здатні вести не тільки одиночний, але й автоматичний вогонь. Виготовлення такого роду зброї, вимагає не тільки навичок, але й спеціального устаткування. Тому подібні зразки зустрічаються доволі рідко;

- атипова зброя – саморобні стріляючі пристрої, що мають усі ознаки вогнепальної зброї, але не мають аналогів в її класифікації за будовою, способом керування, утримання й стрільбі.

Різні екземпляри саморобної зброї відрізняються один від одного не тільки за прийомами або методами виготовлення, але також за використаним матеріалом, якістю виготовлення деталей, ступенем обробки їх поверхонь, точністю підгонки, тривкістю, надійністю, безвідмовністю конструкції в цілому і таке інше. Деякі екземпляри за загальними притаманними до зброї вимогами наближаються до промислових зразків. Звичайно ж якість саморобної зброї значно нижче, ніж якість відповідних промислових її зразків.

Надійність конструкції саморобної зброї, як правило, теж невисока. У багатьох екземплярів спостерігається нещільне запирання каналу ствола і

прориви газів у момент пострілу, заклинювання патронів при подачі з магазину (у пістолетів), порушення відносності камор барабана і ствола (у револьверів) та інше. Природно, що і за зовнішнім виглядом більшість екземплярів саморобної зброї значно відрізняється від промислових зразків: унаслідок грубої обробки поверхонь деталей, через те, що її виготовляють (частіше за все) із матеріалів, що не є стандартними для зброї, які випускаються промисловістю (наприклад, стволи – із мідних або дюралюмінієвих трубок) і т.п.

Багато саморобних екземплярів зброї, як правило, не є якимись складними механізмами в технічному змісті цього слова, але визначені елементи конструкції зброї як спеціального пристрою для стрільби в них безумовно повинні бути виражені. М.С. Пестун вважає, що до таких елементів відносяться ствол і механізм запалення, на думку В.Н. Ладіна – ствол, замикаючий і запалюючий механізми. Остання точка зору представляється більш обґрунтованою, оскільки в ній найбільш повно відображені основні елементи зброї як особливого механізму. Але однієї цієї ознаки для характеристики зброї все-таки недостатньо.

Отже, при проведенні експертиз, пов'язаних із дослідженням саморобної вогнепальної зброї, експерти повинні використовувати свої спеціальні знання для виявлення обставин, що сприяли або могли сприяти вчиненню даної категорії злочинів. Також розробляти методичні рекомендації з дослідження саморобних зразків вогнепальної зброї, і вивчення причин, які спонукають її виготовлення і застосування.

Підюков П.П., Варлакова Є.О.

ЕКСПЕРТНІ ПОМИЛКИ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ, ЇХ ТИПОЛОГІЇ ТА ПРИЧИННІ МОТИВАЦІЇ: ПСИХОЛОГО-ЮРИДИЧНИЙ АСПЕКТ

Наявність слідчих і судових помилок у діяльності правоохоронних та судових органів нерідко призводить до зниження ефективності їх роботи. Такі помилки, як правило, неминуче тягнуть за собою необґрунтовані закриття або направлення до суду некваліфіковано розслідуваних матеріалів кримінальних проваджень та незаконність прийнятих по ним рішень. Однією з причин слідчих і судових помилок є помилки експертів, тобто суттєві і типові недоліки експертних досліджень ненавмисного характеру, зазвичай без будь-якої заздалегідь обдуманого протиправної мети, які стали причиною неправильних висновків.

Умовно експертні помилки можна поділити на *об'єктивні* (що не залежать від експерта як суб'єкта експертного дослідження) та *суб'єктивні* (що залежать від мислення та дій експерта). Цей поділ, звісно, є умовним, оскільки, як влучно зазначають О.М. Зінін та М.П. Майліс «суб'єктивні помилки самі мають об'єктивну підставу» [1, с. 244].

Серед *об'єктивних експертних помилок* найчастіше зустрічаються: відсутність розробленої методики експертного дослідження; недосконалість методики, що використовується експертом; застосування несправних або